

ДЕРЖАВА ЯК ЯДРО ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

В юридичній літературі зазначається, що наукові дослідження політичної системи суспільства завжди будуть актуальними бо, це зумовлено динамікою розвитку суспільства та суспільних відносин. Сучасні умови перехідного етапу становлення та розвитку суспільства диктують потребу посиленої уваги до політичної системи, а також додаткового її осмислення.

Політична система – це сукупність і механізм функціонування державних і політичних інститутів, політичних відносин, а також політичних і правових норм. Як бачимо, сутність політичної системи становить досить складну структурну взаємодію її елементів. Вона, як правило, піддається змінам залежно від історично-правового розвитку суспільства, форми державного правління, політичного режиму та інших чинників, які впливають на формування суспільно-політичних відносин. Але, водночас, політична система є явищем відносно самостійним і суттєво та безпосередньо впливає на всі інші сфери життєдіяльності суспільства.

До ключових елементів структури політичної системи належать:

- **держава та державні утворення** — органи держави; організації, які не мають владних повноважень, але належать до державного сектору економіки (підприємства, установи);

- **недержавні підприємства та установи;**

- **громадські об'єднання** — громадські організації (зокрема, політичні партії), органи громадської самоорганізації, громадські рухи;

- **трудові колективи.**

Основним призначенням політичної системи як багатовимірного утворення є забезпечення цілісності та єдності діяльності всіх політичних суб'єктів, тісного взаємозв'язку суспільства і держави. У цьому плані саме держава, будучи ключовою ланкою політичної системи, виступає головним інструментом

реалізації найважливіших завдань і забезпечує єдність її різноманітних компонентів.

Поняття "держава" і "політична система" співвідносяться один до одного, як частина і ціле. Держава концентрує багатомірне різноманіття політичних інтересів, регулює явища політичного життя через призму "загальнообов'язковості". Саме з цієї точки зору, держава відіграє особливу роль у політичній системі, надаючи їй свого роду стійкості і цілісності.

Особливої актуальності набуває теоретичне обґрунтування способів підвищення ефективності функціонування держави як основного суб'єкта владних відносин. Одним із них є оптимізація взаємодії держави та інших елементів політичної системи, призначенням яких є вплив на політику держави законними методами з метою недопущення авторитарного тиску інститутів держави на інститути громадянського суспільства.

Держава – це особлива, суверенна політико-територіальна організація влади, така що володіє спеціальним апаратом управління і примусу та здатна надавати своїм велінням загальнообов'язкового характеру. Фактично, держава володіє суверенною владою, і це визначає її верховенство щодо всіх інших елементів суспільства. Держава виступає як уособлення суверенітету нації(народу), реалізує його права на політичне самовизначення; є офіційним, формальним, уповноваженим представником усього населення (хоча, в дійсності, вона представляє інтереси в першу чергу певної його частини); вона спроможна забезпечити захист основних прав людини, а також всіх, хто перебуває на її території; здатна задовольняти загальносоціальні потреби, виконувати загальносоціальні функції у керівництві суспільством. Вона, у межах певної території, володіє монополією на примус; має право на проведення внутрішньої та зовнішньої політики від імені суспільства; виключне право видавати закони та нормативно-правові акти, які є обов'язковими для всіх громадян; право на збирання податків та зборів, мита тощо. Держава виконує функцію управління системою державних утворень, громадських об'єднань і трудових колективів, що становлять політичну систему соціально неоднорідного (зокрема, класового) суспільства.

Дослідження функціонування політичної системи суспільства є досить актуальною темою для сьогодення України. Адже, зіткнувшись із зовнішньою політичною агресією протистояти їй буде, по суті, неможливо без належної політичної організації суспільства, де держава, як ключова ланка системи має взяти на себе основну роль розв'язання існуючих проблем. Політична система суспільства розвивається трансформуючись в більш складний системний зв'язок спільно з розвитком держави. І цей процес триває постійно.